

14 - МАВЗУ. ЖАЗО ТИЗИМИ ВА ТУРЛАРИ

ЖАЗО ДЕБ - жиноят содир этишда айбдор деб топилган шахсга нисбатан давлат номидан суд ҳукми билан қўлланадиган ва маҳкумни қонунда назарда тутилган муайян ҳуқуқ ва эркинликлардан маҳрум қилиш ёки чеклашдан иборат бўлган мажбурлов чорасига айтилади.

Жиноий жазо белгилари:

Жиноий жазо давлатнинг
мажбурлов чораси
ҳисобланади

Давлат номидан унинг
органлари томонидан амалга
оширилади

Жиноий жазо чораси фақат
суд томонидан тайинланади

Жазо тайинлаш учун жиноий
қилмишнинг содир
этилганлиги асос бўлади

Жазо фақат жиноят содир
этишда айбдор деб топилган
шахсга нисбатан тайинланади

Жазо шахсни муайян ҳуқуқ ва
эркинликлардан маълум вақт
оралиғида чеклашида
ифодаланади

Махсус ҳуқуқ ва
эркинликлардан маҳрум
қилиш фақат жиноят
қонунида кўрсатилади

Судланганлик ҳолатини
келтириб чиқаради

Жазонинг мақсади - адолатли ва тўғри жазо тайинланишидан келиб чиқиши кутилган натижа бўлиб, ЖК 42-модда 2- қисмида жазо мақсадига:

Маҳкумни
ахлоқан
тузатиш

Маҳкумни
жиноий
фаолиятини
давом
эттиришга
тўсқинлик
қилиш

Маҳкумнинг
янги жиноят
содир
этишини
олдини олиш

Бошқа
шахсларнинг
ҳам жиноят
содир
этишларини
олдини олиш
киради деб
таъкидланган.

ТАРБИЯЛАШ - жазонинг алоҳида бир мақсади сифатида жиноят содир этган шахсга жазо қўллаш орқали уни қонунга риоя этиш руҳида тарбиялаш, қонун ва ахлоқ нормаларини ҳурмат қилиш, ҳалол турмуш кечириш ва меҳнат қилиш руҳида тарбиялашдан иборатдир.

1

**ЖИНОИЙ ФАОЛИЯТНИ ДАВОМ ЭТТИРИШГА
ТЎСҚИНЛИК ҚИЛИШ** - жазонинг махсус мақсади сифатида шахсни, жиноят қонуни билан қўриқланадиган манфаатларга қарши қаратилган ижтимоий хавфли тажовузига чек қўйилишини англатади.

2

ЖИНОЯТНИ ОЛДИНИ ОЛИШ - жиноят ҳуқуқида иккига **умумий** ва **махсус** олдини олишга ажратилади.

УМУМИЙ КЎРИНИШДАГИ ОЛДИНИ ОЛИШ
ДЕГАНДА - бошқа шахсларнинг ҳам жиноят содир этишларини олдини олишни назарда тутса.

1

МАХСУС ОЛДИНИ ОЛИШ ЭСА - маҳкумнинг янги жиноят содир этишини олдини олишни назарда тутади.

2

ЖАЗО ТИЗИМИ ДЕБ - жиноят қонунида белгиланган тартибда оғирлик даражасига кўра, енгилідан оғирига қараб жойлаштирилган жазо турлари йиғиндисига айтилади. Амалдаги ЖК 43-моддасига кўра, жиноий жазонинг 9 хил тури мавжуд бўлиб, улар уч гуруҳга бўлинади.

Жиноий жазо тизими		
№	Жазо гуруҳлари	Жазо турлари
1.	Асосий жазолар:	1. Жарима. 2. Муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш. 3. Аҳлоқ тузатиш ишлари. 4. Хизмат бўйича чеклаш. 5. Қамоқ. 6. Озодликни чеклаш. 7. Интизомий қисмга жўнатиш. 8. Озодликдан маҳрум қилиш. 9. Умрбод озодликдан маҳрум қилиш.
2.	Қўшимча жазо:	1. Ҳарбий ёки махсус унвондан маҳрум қилиш.
3.	Аралаш турдаги жазо (ҳам асосий ҳам қўшимча жазо тариқасида тайинланиши мумкин бўлган жазо):	1. Муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш.

АСОСИЙ ЖАЗОЛАР ДЕБ - фақат ўзи мустақил (якка) кўринишда қўлланиладиган ва жазонинг асосий мақсадини амалга оширишни назарда тутадиган жазо турларига айтилади.

ҚЎШИМЧА ЖАЗО ДЕБ - жазонинг мақсадини амалга ошириш учун ёрдамчи аҳамиятга эга бўлган ва асосий жазо тури билан биргаликда тайинланадиган жазо чорасига айтилади.

АРАЛАШ ТУРДАГИ ЖАЗО ДЕБ – жиноят қонунида назарда тутилган айнан бир жазо турининг содир этилган жиноятлар учун ҳам асосий ҳам қўшимча жазо тури тариқасида тайинланиши мумкин бўлган мажбурлов чорасига айтилади.

МУАЙЯН ҲУҚУҚДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ - ЖК Махсус қисмининг аниқ моддалари санкцияларида асосий жазо тариқасида кўрсатилмаган бўлса, ҳар қандай асосий жазо турига, қўшимча жазо тариқасида тайинланиши мумкин бўлган жазо тури.

ЖАРИМА БУ - айбдордан давлат даромадига Жиноят қонунида белгиланган миқдорда, яъни энг кам ойлик иш ҳақининг беш бараваридан олти юз бараваригача миқдорда пул ундиришдир (ЖК 44 - моддаси).

Жарима жазосининг миқдори ижтимоий хавфли қилмиш содир этилган вақтдаги энг кам ойлик иш ҳақи билан белгиланади. Жарима жазоси шахснинг қонуний кўринишдаги ҳар қандай даромадидан ундирилиши мумкин.

Суд қуйидаги ҳолатларни жаримани ижро этишдан бош тортиш, деб топиши мумкин:

Жаримани тўлаш мумкин бўлмаган ҳолатлар суд томонидан узрли, деб топилмаган бўлса.

1

Жазо тариқасида тайинланган жаримани мажбурий ижро этиш учун белгиланган муддатлар (ҳукм қонуний кучга киргандан сўнг уч ой)да тўлашдан бўйин товласа.

2

Қарздорда ундирув қаратилиши мумкин бўлган мол-мулк мавжуд эмаслиги туфайли мажбурий ижро этиш белгиланган муддат давомида жаримани ундиришнинг имкони бўлмаса.

3

Жаримани кечиктириб тўлаш муддати тугаганидан кейин ҳам тўланмаган бўлса.

4

Жиноий жазо тариқасидаги жаримани бўлиб-бўлиб тўлаш шартлари бузилган бўлса.

5

Агар шахс юқорида санаб ўтилган сабаблардан бири бўйича жаримани тўламаса, жарима жазоси жиноят қонунида белгиланган бошқа оғирроқ жазо турлари билан алмаштирилади.

Жарима жазосини алмаштириш тартиби

Жарима жазоси тўланмаса, алмаштирилиши мумкин бўлган жазо турлари ва муддатлари

Ахлоқ тузатиш ишлари - ҳар бир ойи энг кам ойлик иш ҳақининг ўн олти баравари миқдордаги жаримага тенглаштирилиб, уч йилдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

Хизмат бўйича чеклаш - ҳар бир ойи энг кам ойлик иш ҳақининг ўн олти баравари миқдордаги жаримага тенглаштирилиб, уч йилдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

Қамоқ - ҳар бир ойи эса, энг кам ойлик иш ҳақининг юз баравари миқдоридаги жаримага тенглаштирилиб, олти ойдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

Озодликни чеклаш - ҳар бир ойи энг кам ойлик иш ҳақининг ўн олти баравари миқдордаги жаримага тенглаштирилиб, уч йилдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

Озодликдан маҳрум қилиш - ҳар бир ойи энг кам ойлик иш ҳақининг ўн олти баравари миқдордаги жаримага тенглаштирилиб, уч йилдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

**МУАЙЯН ҲУҚУҚДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ ДЕБ - суд томонидан
тайинлаган муддат давомида айбдорнинг:**

Корхоналар, муассасалар
ёки ташкилотларда у ёки
бу мансабни
эгаллашини.

У ёки бу фаолият билан
шуғулланишини
тақиқлашдан иборат
бўлган жазо чорасига
айтилади.

Ушбу жазо тури қуйидаги муддатларга тайинланади:

1 йилдан 5 йилгача
(асосий жазо тариқасида
тайинланганда).

1 йилдан 3 йилгача
(қўшимча жазо
тариқасида
тайинланганда).

МУАЙЯН ҲУҚУҚДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ - одатда асосий жазо тариқасида:

Айбдор мансаби ёки иш фаолияти билан бевосита боғлиқ бўлган
жиноятни содир этганда.

ЖК Махсус қисмининг тегишли моддаси санкциясида асосий жазо
тури сифатида назарда тутилгандагина тайинланади.

Қўшимча жазо тариқасида эса - ЖК Махсус қисмининг
тегишли моддасида асосий жазо тариқасида назарда
тутилмаган бўлса, ҳар қандай турдаги асосий жазога
қўшимча жазо тариқасида тайинланиши мумкин.

Муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш - асосий жазо тариқасида тайинланганда, уни ўташ муддатлари йиллар, ойлар ва кунлар билан ҳисобланиб, суднинг ҳукми қонуний кучга кирган кундан бошлаб муддат ўтиши бошланади.

МУАЙЯН ҲУҚУҚДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ - қўшимча жазо тариқасида **интизомий қисмга жўнатиш, қамоқ ва озодликдан маҳрум қилиш** жазоларига қўшиб тайинланганда, муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ушбу жазо турларининг бутун муддатига ва ушбу жазолар ижро этиб бўлингандан кейин суд томонидан тайинланган муддатга ҳам тадбиқ этилади. Масалан: айбдорга содир қилган жинояти учун суд беш йилга озодликдан маҳрум қилиш ва икки йилга қўшимча жазо тариқасида муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш жазоларини тайинлади. Айбдор асосий жазо озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўташ даврида (беш йил мобайнида) ҳам муайян ҳуқуқдан маҳрум қилинган деб ҳисобланади. Ушбу жазони ўтаб бўлгандан сўнг, суд томонидан қўшимча жазо тариқасида икки йиллик муддатга тайинланган муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш жазосини ўташни бошлаши назарда тутилади. Ушбу қоида фақат, **интизомий қисмга жўнатиш, қамоқ ва озодликдан маҳрум қилиш** жазоларига тааллуқли.

Муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш жазоси қўшимча жазо тариқасида тайинланганда, уни ўташ муддатларини ҳисоблаш.	Асосий жазо турлари	Муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш жазосини муддатларини ҳисоблаш тартиби
	1. Интизомий қисмга жўнатиш. 2. Қамоқ. 3. Озодликдан маҳрум қилиш.	1. Асосий жазонинг бутун муддатига татбиқ этилади. 2. Асосий жазо ижро этиб бўлингандан сўнг суд ҳукми билан қўшимча жазо тариқасида тайинланган муддатга жорий этилганидан бошлаб ҳисобланади.
	1. Жарима. 2. Ахлоқ тузатиш ишлари. 3. Хизмат бўйича чеклаш.	1. Асосий жазо билан бир вақтда жазони ижро этиш бўйича ҳукм қонуний кучга кирган кундан бошлаб ҳисобланади.
	1. Шартли ҳукм қилинганда.	1. Шартли ҳукм қонуний кучга кирган кундан бошлаб ҳисобланади.

АХЛОҚ ТУЗАТИШ ИШЛАРИ ДЕБ –
жиноят содир этишда айбдор деб
топилган шахс иш ҳақининг ўн фоизидан
ўттиз фоизигача бўлган миқдорини
давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган
ҳолда уни олти ойдан уч йилгача
бўлган муддатга меҳнатга мажбуран
жалб қилишдан иборат бўлган жазо
чорасига айтилади.

Ахлоқ тузатиш ишлари
суднинг ҳукмига мувофиқ:

Маҳкумнинг ўз иш жойида.

Мазкур жазо ижросини назорат
қилувчи органлар белгилаб
берадиган бошқа жойларда
ўталади.

Ахлоқ тузатиш ишлари
суднинг ҳукмига мувофиқ:

16 ёшга тўлмаган шахсларга.

Пенсия ёшига етганларга (аёллар
55 ёшдан, эркеклар 60 ёшдан)
тайинланмайди.

Меҳнатга қобилиятсизларга (тегишинча I, II, III -гуруҳ ногиронларига).

Ҳомиладор аёлларга (муддати аҳамият касб этмайди).

Ёш боласини боқиш учун таътилда бўлган аёлларга (уч ёшгача).

Янги туғилган чақалоқни бевосита туғруқхонадан фарзандликка олган ёки унга нисбатан васий бўлиб, болани парваришлаш билан боғлиқ таътилда бўлган шахсларга (бола уч ёшга тўлгунга қадар эркак ёки аёл киши эканлигининг аҳамияти йўқ).

Ҳарбий хизматчиларга (чунки уларга ушбу жазо ўрнига хизмат бўйича чеклаш жазоси тайинланади).

Агар шахс суд томонидан тайинланган ахлоқ тузатиш ишлари муддатининг жами бўлиб ўндан бир қисмидан кўпроғини ўташдан бўйин товласа - суд ахлоқ тузатиш ишларининг ўталмаган муддатини **худди шу муддатга озодликни чеклаш озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазо тури билан алмаштиради.**

Жазони ўтишдан бўйин товлаган вақт жазонинг ўталган муддатига қўшиб ҳисобланмайди ва алмаштирилгандаги муддат озодликдан маҳрум қилиш жазосининг минимал миқдори (олти ой)дан кам бўлиши мумкинлиги ҳам аҳамият касб этмайди.

ХИЗМАТ БЎЙИЧА ЧЕКЛАШ ДЕБ

– суд ҳукмида кўрсатилган муддат давомида ҳарбий хизматчини муайян ҳуқуқ ва имтиёзлардан маҳрум қилиб, пул таъминотининг маълум миқдорини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда мажбурий хизматга жалб қилишдан иборат бўлган жазо турига айтилади.

Ушбу жазо тури фақат қуйидаги ҳолатларда тайинланади:

Суд ҳукми билан айбдор деб топилган хизматни контракт бўйича ўтаётган муддатли ҳарбий хизматчиларга нисбатан (ишлайдиган ҳарбий хизматчилар).

1

ЖК Махсус қисм моддасида назарда тутилган ҳолларда икки ойдан уч йилгача бўлган муддатга тайинланади.

2

Ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши жиноятлар содир қилинганда тайинланади.

3

Контракт бўйича ҳарбий хизматни ўтаётган муддатли ҳарбий хизматчиларга нисбатан ахлоқ тузатиш ишлари жазоси ўрнига тайинланади.

4

Пул таъминотининг ўн фоизидан ўттиз фоизгача бўлган миқдорини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолишдан иборат бўлади..

5

Маҳкум жазони ўтаётган вақтда:

Маҳкумнинг мансабини, ҳарбий ёки махсус унвони оширилмайди.

Жазони ўтаган вақт эса, унинг кўп йил ишлаганлик, навбатдаги ҳарбий ёки махсус унвон ҳамда пенсия олиш учун асос бўладиган хизмат муддатларига қўшилмайди.

Жиноят қонунида назарда тутилган ҳолларда ҳарбий хизматчи **(ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши жиноятлардан)** бошқа бир турдаги жиноятни содир этганда ва содир этилган қилмиш:

Ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятни ташкил қилса.

Оғир оқибатларни келтириб чиқармаган эҳтиётсизлик орқасидан содир этилган жиноятни ташкил қилган бўлса.

Содир этган жинояти учун уч йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши назарда тутилган ҳоллардагина суд хизмат бўйича чеклаш жазосини озодликдан маҳрум қилиш, қамоқ, ахлоқ тузатиш ишлари жазоси ўрнига тайинлаши мумкин.

ҚАМОҚ ДЕБ – жиноят содир этишда айбдор деб топилган шахсни жамиятдан батамом ажратган шароит остида сақлашдан иборат бўлган, бир ойдан олти ойгача муддатга белгиланадиган жазо турига айтилади.

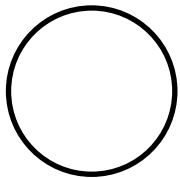
Қамоқ жазоси тайинланганда, жиноят қонунида кўрсатилган муддатлар минимал ва юқори даражасидан ошиб кетмаслиги талаб этилади.

ҚАМОҚ ЖАЗОСИНИ – маҳкумлар ҳукм чиқарилган жойдаги махсус қамоқ уйларида ўтайдилар. Ҳарбийлар эса, ушбу жазони – гарнизон гаупвахталарида ўтайдилар. Бугунги кунда республикамизда қамоқ уйлари ҳали ташкил этилмаганлиги учун вақтинчалик ушбу жазо - тергов ҳибсхоналари ва турмаларда ижро этилмоқда.

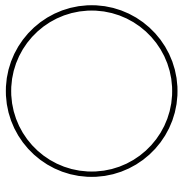
ОЗОДЛИКНИ ЧЕКЛАШ суд томонидан маҳкумга нисбатан яшаш жойини у ёки бу сабаб билан тарк этишни бутунлай тақиқлашдан ёки сутканинг муайян вақтида яшаш жойидан чиқишни чеклашдан иборат.

Озодликни чеклаш олти ойдан беш йилгача муддатга тайинланади ҳамда суд томонидан белгиланадиган органлар назорати остида ўталади. Озодликни чеклаш, уни маҳкумнинг яшаш жойида ўташ шартлари содир этилган қилмишнинг хусусияти ва суд чиқарган қарорни ижро этишдан бўйин товлашнинг олдини олиш ҳисобга олинган ҳолда суд томонидан белгиланади.

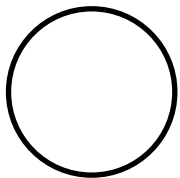
Қўлланилаётган тақиқнинг (чеклашнинг) хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, суд маҳкумнинг зиммасига қуйидаги қўшимча тақиқларни (чеклашларни) юклаши мумкин:

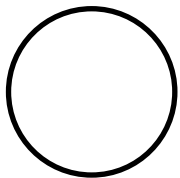
Муайян жойларга бормаслик.

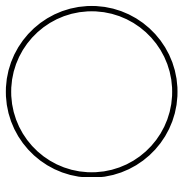
Оммавий ва бошқа тадбирлар ўтказишда иштирок этмаслик.

Муайян фаолият билан шуғулланмаслик.

Муайян буюмларга эга бўлмаслик ёки уларни ўзида сақламаслик.

Транспорт воситасини бошқармаслик.

Маҳкумларни назорат қилувчи органнинг розилигисиз яшаш жойини, иш ва (ёки) ўқиш жойини ўзгартирмаслик, тегишли маъмурий ҳудуддан ташқарига чиқмаслик.

Муайян шахслар билан алоқа ўрнатмаслик.

Алоқа воситаларидан, шу жумладан интернетдан фойдаланмаслик.

Алкоголли ичимликлар истеъмол қилмаслик.

Суд озодликни чеклашга ҳукм қилинган шахснинг зиммасига ўзи етказган моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш, ишга ёки ўқишга жойлашиш мажбуриятларини, шунингдек унинг тузалишига кўмаклашувчи бошқа мажбуриятларни юклаши мумкин.

Агар озодликни чеклашга ҳукм қилинган шахс жазони ўташ даврида ўзининг жиноий қилмишларини англаб етган, тузалиш йўлига қатъий ўтган, етказилган моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини қоплаган бўлса, суд маҳкумга нисбатан илгари тайинланган тақиқларни (чеклашларни) тўлиқ ёки қисман бекор қилиши мумкин.

Маҳкум озодликни чеклаш тариқасидаги жазони ўташдан қасддан бўйин товлаган, шунингдек суд томонидан ўз зиммасига юкланган мажбуриятларни бажармаган тақдирда, суд озодликни чеклаш жазосининг ўталмай қолган муддатини бошқа турдаги жазо билан алмаштириши мумкин. Жазони ўташдан бўйин товлаш вақти ўталган жазо муддатига қўшиб ҳисобланмайди.

Озодликни чеклаш ҳарбий хизматчилар, чет эл фуқаролари, шунингдек Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойига эга бўлмаган шахсларга нисбатан тайинланмайди.

Озодликдан маҳрум қилиш деб - маҳкумни жамиятдан маълум бир муддатга ажратишга айтилади. Маҳкумни жамиятдан ажратиш:

- Жазони ижро этиш колониясига юбориш.
- Турмага жойлаштириш орқали амалга оширилади.

Озодликдан маҳрум қилиш - олти ойдан йигирма йилгача муддатга белгиланади. Бир неча ҳукмлар юзасидан тайинланганда эса -муддат йигирма беш йилгача белгиланиши мумкин.

Озодликдан маҳрум қилиш жазоси аёлларга; олтмиш ёшдан ошган эркакларга **нисбатан тайинланганда** – тайинланган жазо муддати ЖК Махсус қисмининг тегишли моддасида, қисмида назарда тутилган озодликдан маҳрум этиш жазоси энг кўп муддатининг тўртдан уч қисмидан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

Озодликдан маҳрум қилиш жазоси ЖК 46-моддасининг тўртинчи қисмида назарда тутилган ҳолларда ахлоқ тузатиш ишлари жазосини алмаштириш тартибида тайинланганда, унинг муддати олти ойдан камроқ муддатни ҳам ташкил этиши мумкин.

№	Озодликдан маҳрум қилиш жазосини ижро этиш тартиби ва жазони ижро этиш муассасалари турлари	
1.	Эркакларга нисбатан	1. Ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятни содир этганлик учун жазони манзил колонияларда ўтайдилар.
		1. Оғир ёки ўта оғир жиноятни биринчи марта содир этганлиги учун ҳукм қилинаётганларга нисбатан жазони умумий тартибдаги колонияларда ўтайдилар.
		1. Илгари қасддан содир этган жинояти учун озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазони ўтаб чиқиб, қасддан янги содир этган жинояти учун ҳукм қилинаётганларга нисбатан жазони қаттиқ тартибли колонияларда (судланганлик муддати эътиборга олинмайди) ўтайдилар.
		1. Ўта хавфли рецидивистларга ва авф этилиб, умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазоси озодликдан маҳрум қилиш билан алмаштирилган шахслар жазони махсус тартибли колонияларда ўтайдилар.
2.	Аёлларга нисбатан	1. Ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятни содир этганлик учун жазони манзил колонияларда ўтайдилар.
		1. Оғир ва ўта оғир жиноят содир этганлик учун жазони умумий тартибли колонияларда ўтайдилар.
		1. Илгари озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазони ўтаб чиқиб, янги содир этган ўта оғир жинояти учун ҳукм қилинаётганларга, шунингдек ўта хавфли рецидивист деб топилганларга нисбатан жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўтайдилар.

Турмага қамаш тариқасидаги озодликдан маҳрум қилиш

Жазонинг муайян
қисмига, лекин
беш йилдан кўп
бўлмаган муддатга.

Ўта хавфли
рецидивистга.

оғир ёки ўта оғир
жинояти учун беш
йилдан ортиқ
муддатга озодликдан
маҳрум этишга ҳукм
қилинган шахслар
(эркаклар ва
аёллар)га нисбатан
тайинланиши
мумкин.

Озодликдан маҳрум қилиш жазоси қуйидаги шахсларга нисбатан тайинланиши мумкин эмас.

Содир этилган жиноятнинг ижтимоий хавфлилик даражаси	Шахслар доираси
Ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноят содир этганлик ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлик учун	1. Ҳомиладор аёлларга. 2. Уч ёшга тўлмаган болалари бор аёлларга. 3. Қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир пенсияга чиқиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга.

Озодликдан маҳрум қилиш жазосининг яна бир тури - **узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш** ҳисобланади. Узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш йигирма йилдан ортиқ лекин йигирма беш йилдан кам бўлган муддатга тайинланиб, фақатгина:

1. Жавобгарликни оғирлаштирувчи ҳолатларда қасддан одам ўлдирганлик (ЖК 97-моддаси 2-қисми).
2. Терроризм (ЖК 155-моддаси 3-қисми)да назарда тутилган жиноятни содир этганлик учун тайинланиши мумкин.

Узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси - қуйидаги шахсларга:

Аёлларга

Ўн саккиз ёшга тўлмасдан
жиноят содир этган шахсларга

Олтмиш ёшдан ошган эркакларга нисбатан тайинланмайди.

Умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазоси деб - фавқулодда жазо чораси бўлиб, ҳаёт ёки жамоат хавфсизлигига қарши қаратилган ўта оғир жиноятлар содир этганлик учун маҳкумни **махсус тартибли жазони ижро этиш колониясига** жойлаштириш орқали жамиятдан муддатсиз ажратишдан иборат бўлган жазо турига айтилади.

Умрбод озодликдан
махрум қилиш
жазоси фақатгина:

Жавобгарликни
оғирлаштирувчи
ҳолатларда қасддан
одам ўлдирганлик (ЖК
97-моддаси 2-қисми).

Терроризм (ЖК 155-
моддаси 3-қисми)да
назарда тутилган
жиноятни содир
этганлик учунгина
тайинланиши мумкин.

**Умрбод
озодликдан
махрум қилиш
жазоси** -
қуйидаги
шахсларга
нисбатан
тайинланмайди:

Аёлларга

Ўн саккиз ёшга
тўлмасдан жиноят
содир этган шахсга

Олтмиш ёшдан ошган эркакларга (ушбу
ҳолатда, биринчи инстанция суди томонидан
айбдорнинг ҳукм чиқариш кунига қадар,
апелляция шикояти (протести) берилган
ҳолда – иш апелляцияси инстанциясида
қўрилган кунга қадар бўлган ёшидан келиб
чиқиб қўлланилади).

ҲАРБИЙ ЁКИ МАХСУС УНВОНДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ ДЕБ - кўшимча жазо тариқасида, ушбу унвонга эга бўлган шахс томонидан оғир ёки ўта оғир жиноят содир этилганда асосий жазога кўшиб тайинланадиган ва шахсни ушбу унвон ёки мукофотдан маҳрум қиладиган жазо турига айтилади.

Ушбу жазо турининг қўлланилиши асослари қуйидагилар:

Жиноят содир
этган шахснинг
давлат рўйхатида
турадиган
маълум бир
унвон ёки
мукофотларга эга
бўлганлиги.

Содир этган
жинояти
ижтимоий
хавфлилик
даражасига кўра,
оғир ёки ўта оғир
жиноятни ташкил
қилганлиги.

Жазонинг
мақсадига
эришиш учун
ушбу кўшимча
жазо чорасини
қўллашнинг
зарурлиги.

Ушбу унвон ёки мукофотдан маҳрум қилиш - олий ҳарбий ёки махсус унвонга ёхуд Ўзбекистон Республикасининг давлат мукофотларига эга бўлган шахс томонидан оғир ёки ўта оғир жиноят содир этилганда, **суд ҳукми асосида киритадиган тақдимномасига биноан мазкур унвон ёки мукофотдан ушбу унвон ёки мукофотни берган орган томонидан олиб ташланади.**

Ушбу жазо тури ЖК Махсус қисм моддасида назарда тутилган ҳар қандай асосий жазо турига қўшимча жазо тариқасида тайинланиши мумкин.

ЭЪТИБОРИНГИЗ
УЧУН РАХМАТ !!!